

# Jerzy Nosowski

---

"A reader on Islam : passages from standard Arabic writings illustrative of the beliefs and practices of Muslims", Arthur Jeffery, Hague 1962 : [recenzja]

---

Collectanea Theologica 34/1-4, 208-209

---

1963

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej [bazhum.muzhp.pl](http://bazhum.muzhp.pl), gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

muzułmańskiej, przeciwstawiających się sunnitom czyli tradycjonalistom i uważanych przez tych ostatnich za odstępców.

Dzieło Williamsa jest raczej systematyzacją zagadnień ilustrowanych odpowiednimi cytatami z tekstów oryginalnych muzulmańskich. Całość książki możnaby zaliczyć do jednego z przyczynków w zakresie historii literatury muzulmańskiej o charakterze monograficznym ze szczególnym uwzględnieniem tematyki teologicznej i mistycznej islamu. Styl i język książki jest łatwy, prosty i zwięzły jednakże zbyt wiele przeładowanie cytatami tekstów źródłowych czyni pracę mało oryginalną, jakkolwiek w pewnej mierze pożyteczną dla tych, którzy pragną rozpocząć bliższe studia nad religią islamu.

*Jerzy Nosowski*

Arthur Jeffery, *A reader on Islam, Passages from standard Arabic writings illustrative of the beliefs and practices of Muslims*, Hague 1962, 678

*Reader on Islam* — to zbiór wypisów z najbardziej charakterystycznych i symptomatycznych tekstów źródłowych — z Koranu i tradycji muzulmańskiej dokonany przez Artura Jeffery i zaopatrzony przez tegoż uczonego krótkimi komentarzami wprowadzającymi do poszczególnych fragmentów. Wybór tekstów został dokonany przez muzulmanów dla uniknięcia niebezpieczeństwa eksponowania takich fragmentów, które przez nie-muzulmanów mogły by być uważane niesłusznie za najbardziej reprezentatywne dla islamu.

Celem książki jest umożliwienie badaczom islamu, zwłaszcza historykom literatury muzulmańskiej i przedstawicielom historii porównawczej religii — dokładniejszego wglądu i zrozumienia systemu religijnego, który odznacza się zdolnością trwałego utrzymywania licznych zwolenników i stałego pozyskiwania nowych wyznawców, systemu, który jednocześnie przez nie-muzulmanów bywa częstokroć niezrozumiały i traktowany niesprawiedliwie.

Wszystkie fragmenty wypisów dokonane zostały bezpośrednio z oryginalnych tekstów arabskich. Książka jest pierwszą tego typu i jako taka stanowi cenną pozycję zwłaszcza dla tych studiujących islamistykę, którzy z różnych względów nie mają dostępu do pierwotnych tekstów arabskich.

Poszczególne fragmenty wypisów poprzedzone są przedmowami A. Jeffery a następnie — tablicą dat obejmujących najważniejsze wydarzenia w dziejach islamu.

*Reader on Islam* obejmuje następujące grupy przekładów tekstów źródłowych: Koran (z 4-ch okresów powstawania tej księgi: wczesno,

średnio- i późno-mekkańskiego oraz okresu medyneńskiego. Warto przytuli (Geschichte des Koran), Bella (Transaltion), rozróżniających ponadto cztery (Beschichte des Koran), Bella (Translation) rozróżniających ponadto cztery okresy medyneńskie powstawania Koranu.

Wypisy z tekstów tradycji (poprzedzone 'Introdukcją'): Al-Buharī — Al Jāmī' as-sahīn; tegoż autora — o Poście; Abū Dāwūd — fragmenty z Sunan, Czterdzieści Tradycji autora An-Nawawī; tradycje dotyczące początków — dzieje stworzenia — autora al-Kisā'i; Upadek Adama; tradycje o końcu (świata): o śmierci i życiu pozagrobowym, o szatanie (Iblis).

Odrębny dział wypisów — to teksty (poprzedzone Introdukcją) z prawa kanonicznego: Fatwā al-Ghazālliego przeciw sektom esoterycznym..

Wypisy z Sira (poprzedzone Introdukcją) dotycząca początku objawień proroka, Ghazwa pod Badr, dziejów odbudowy Ka'ba, Mowy Pożegnalnej Proroka, cudów Proroka, charakterystyki proroka autora Al-Demirī, stanowiska Muhammada wśród Proroków.

Dalsza grupa wypisów — to wyznania wiary: Fiqh Akbar I, Wasiya — autorą Abū Hanifa, formuły wyznania wiary autorów an-Nasafī i Ibn Tumart'a, Usūl Ibn 'Ukkāsha oraz 'Ali'ego oświadczenie wobec 'Abbād b. Qais.

Dział teologii obejmuje: Traktat teologiczny Bahr al-Kalām oraz Katechizm Islamu, Al-Ajwiba.

O praktyce religijnej mówią fragmenty następujące: O powinnościach religijnych, modlitwy, Litania Błogosławieństw nad Prorokiem, Modlitwy piątkowe, Rozprawa o Cnocie Religijności, Litania Pięknych Imion Allaha, Wspaniałość Basmala (formuły modlitwy), Historia Proroka, O zasługach Mekki, O nabożeństwach świątecznych: Poemat o Płaszczu autora Al-Būsirī, Historia o Podróży Nocnej i Uniesieniu (Mahometa).

Ostatnia grupa tekstów obejmuje literaturę suficką: Wprowadzenie dla Postulanta oraz kilka relacji z wczesnych mistrzów sufickich.

W Introdukcjach poprzedzających poszczególne sekcje Jeffery charakteryzuje genezę i znaczenie podanych tekstów źródłowych.

Uzupełnieniem książki jest słownik najważniejszych terminów technicznych transkrypcji fonetycznej angielskiej (bez podania klucza) i wreszcie obszerny, wyczerpujący spis literatury islamistycznej z podziałem na grupy według tematów: literatura ogólna o islamie (od r. 1868—1920 do r. 1958), literatura o Arabii przed islamem (1861—1955), biografie Mahometa (1903—1960), przekłady i opracowania Koranu (1911—1956), tradycja (1888—1958), Teologia (przekłady tekstów): 1916—1953, teologia (opracowania) — 1903—1956; nauki prawnicze (1916—1954), Literatura ascetyczna (1912—1951), literatura najnowsza islamu (1916—1959).

Szata zewnętrzna książki, druk i oprawa są bardzo estetyczne.

*Jerzy Nosowski*